

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури та теорії літератури

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан
філологічного факультету
проф. Бунчук Б. І.
«31» серпня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ВІРТУАЛЬНА ЛІТЕРАТУРНА ТВОРЧІСТЬ: ВИДИ І ЖАНРИ
(вибіркова)

Освітньо-наукова програма	Філологія
Спеціальність	035 Філологія
Кваліфікація	доктор філософії (PhD)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Рівень вищої освіти	третій освітньо-науковий
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці, 2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Віртуальна літературна творчість: види і жанри» складена відповідно до вимог її змісту (Ліцензійні умови провадження освітньої діяльності) та відповідає освітньо-науковій програмі «Філологія» підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти – доктора філософії (PhD) – спеціальності 035 Філологія.

Розробник: *Сажина Алла Володимирівна* – кандидат філологічних наук, доцент кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури.

Затверджено на засіданні кафедри зарубіжної літератури та теорії літератури.
Протокол № 1 від «30» серпня 2022 року.

Завідувач кафедри О.З. (Ольга ЧЕРВІНСЬКА)

Схвалено методичною радою філологічного факультету.
Протокол № 2 від «5» вересня 2022 року.

Голова методичної ради факультету А. (Алла АНТОФІЙЧУК)

1. Мета навчальної дисципліни:

Мета: розширити уявлення про сутнісні параметри літератури в аспекті культурного контексту; простежити буття літератури в системі мистецтв та інших видів духовно-творчої діяльності в їх взаємозв'язку і взаємодії, оволодіти термінологічним апаратом Інтернет-літератури; розглянути жанрово-стильові особливості художнього тексту в Інтернет-просторі, формувати цілісну художню картину світу.

2. Завдання

Конкретні завдання даного навчального курсу випливають відповідно до поставленої мети:

- розкрити сучасні теорії мережевої літератури;
- оволодіти понятійним апаратом віртуальної літератури;
- розуміти гіпертекстуальні особливості мережевих текстів;
- вільно орієнтуватися в системі інтернет-жанрів;
- з'ясувати співвідношення вербальних та невербальних компонентів у мережевій поезії та інтермедіальні особливості інтернет-прози;
- переосмислити сферу побутування сучасних художніх творів;
- ознайомити із сучасними творами мережевої літератури, із новітніми дослідженнями в галузі віртуальної літератури;
- формувати вміння читати інтерактивні тексти, аналізувати гіпертекстуальну прозу та креолізовані віршовані тексти;
- розглянути літературні явища віртуальної літературної творчості у загальномистецькому контексті;
- удосконалити навички самостійного аналізу художніх текстів з урахуванням новітніх методик;
- компетентно оцінювати явища літературного процесу як такого із застосуванням культурологічної методології;
- стимулювати стійке прагнення аспірантів до одержання фундаментальних знань.

3. Результати навчання

У результаті вивчення курсу аспіранти повинні **знати:** основний поняттєво-термінологічний апарат теорії творення та аналізу текстів мережевої літератури; основні механізми масової рецепції творів; **вміти** визначати специфічні риси та структурно-сміслові одиниці мережевого твору, **розуміти** їх функціональну природу; **вміти** компетентно аналізувати різні твори Інтернет-літератури, оперуючи засвоєним термінологічним апаратом.

Компетенції, якими має оволодіти аспірант у процесі вивчення навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність.Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології в межах професійної, наукової та дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення на міжнародному та національному рівні.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу філологічних знань.

ЗК 3. Здатність до проведення самостійних досліджень на високому рівні з опертям на найновіші світові здобутки в галузі філології.

ЗК 4. Здатність до пошуку, обробки та аналізу інформації з різних джерел: фахової літератури, електронних баз.

ЗК 5. Здатність самостійно генерувати нові ідеї та застосовувати теоретичні знання в практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність критично оцінювати наукові здобутки інших дослідників та свої власні.

ЗК 9. Здатність до міжособистісного спілкування, дотримання вимог професійної етики, уміння взаємодіяти та комунікувати з іншими фахівцями в галузі філології.

ЗК 11. Здатність ініціювати, організувати і проводити комплексні теоретичні та практичні дослідження у філологічній галузі.

ЗК 13. Здатність усвідомлювати роль і значення науки в культурі, зв'язок з іншими формами знання, вплив на проблеми інформаційного суспільства.

ЗК 14. Здатність проводити оригінальні дослідження, результати яких матимуть практичне застосування на вітчизняному та міжнародному рівнях.

ЗК 15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (наукова коректність та толерантність) та уміти запобігати конфліктам під час наукових чи професійних дискусій.

ЗК 16. Здатність конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу при вирішенні складних теоретико-прагматичних питань.

ЗК 17. Здатність до формування системного наукового та загальнокультурного світогляду.

ЗК 18. Здатність до планування часу, самоорганізації та самоконтролю.

ЗК 20. Здатність до усвідомлення норм наукової етики та дотримання правил академічної доброчесності.

ЗК 21. Здатність у процесі наукових досліджень виявляти повагу до людської гідності (відмова від домінування, заподіяння шкоди й насильства) незалежно від статевої та гендерної самоідентифікації; здатність усвідомлено визнавати різноманіття підходів до права бути іншим.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність використовувати знання з філології для доповнення наявних системних світоглядних знань, концепцій на основі вивчення нових фактів і явищ.

ФК 3. Здатність виокремлювати з накопичених спостережень ті, які можна безпосередньо застосовувати у власній науковій діяльності.

ФК 4. Здатність запам'ятовувати та відтворювати факти, терміни, основні поняття, правила і теорії.

ФК 5. Здатність на високому рівні застосовувати методи наукового аналізу, структурувати літературний матеріал з урахуванням традиційних і новітніх методологічних принципів і засад.

ФК 7. Здатність удосконалювати та розвивати свій інтелектуальний і загальнокультурний рівень, професійно застосовувати знання з обраної філологічної галузі – літературознавства, літературної критики тощо.

ФК 8. Здатність вільно й критично послуговуватися спеціальною науковою термінологією в обраній галузі філологічних досліджень; обґрунтовувати оптимальний вибір термінів (при наявності синонімічних); за необхідності пропонувати нові спеціалізовані терміни та поняття.

ФК 9. Здатність чітко, логічно та послідовно висловлювати думку, досконало спілкуватися усною і писемною формами української та іноземної мов.

ФК 11. Здатність знаходити, відбирати й інтерпретувати наукові матеріали в першоджерелах і фаховій літературі.

ФК 12. Здатність методичнограмотно працювати з текстами наукових джерел; екстраполювати засвоєні знання, уміння, навички з філологічних дисциплін у методологію власних дослідницьких проєктів.

ФК 13. Здатність виявляти феномен національної культури з опертям на розуміння її мовної та літературної специфіки.

ФК 14. Здатність опановувати методологічні та методичні аспекти сучасної наукової термінології та технології термінотворення.

ФК 18. Здатність розуміти специфіку та тенденції розвитку світового та українського літературного процесу, зміст методів, напрямів, стилів і жанрів.

ФК 19. Здатність на високому рівні володіти знаннями про теоретико-методологічні підходи в літературознавстві та розуміти сутність механізмів та підходів літературознавчого аналізу художнього твору.

ФК 20. Здатність до продукування нових ідей і розв'язання комплексних проблем у галузі філології в межах професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, а також до застосування сучасних методологій, методів та інструментів педагогічної та наукової діяльності за фахом.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Аналізувати сучасні новітні концептуальні та методологічні знання з філології та суміжних галузей знань.

ПРН 2. Застосовувати та аналізувати праці провідних українських та зарубіжних учених, наукових шкіл та фундаментальних праць у власній сфері дослідження.

ПРН 7. Формулювати наукову проблему з урахуванням сучасних наукових тенденцій.

ПРН 8. Аналізувати наукові праці з філології, виявляти дискусійні та малодосліджені питання.

ПРН 10. Визначати інформаційну цінність джерел через порівняльний аналіз з іншими джерелами.

ПРН 11. Визначати найефективніші методи дослідження в галузі філології, використовуючи міждисциплінарні підходи та зв'язки.

ПРН 12. Вести спілкування в галузі філології з науковою спільнотою та громадськістю в діалоговому режимі.

ПРН 16. Застосовувати професійні знання в приватній, суспільній, професійній та освітніх сферах спілкування в багатонаціональному середовищі та з представниками інших культур.

ПРН 19. Демонструвати філологічну освіченість, знання теорії, історії, етапів формування і розвитку мовознавчої та літературознавчої науки, персоналій; обізнаність із надбаннями світової літератури, перекладними текстами; користуватися словниками та тезаурусами різних типів, довідниками, інтернет-ресурсами та електронними посібниками.

ПРН 23. Уміти конструктивно діяти, дотримуючись принципів соціальної відповідальності на основі етичних норм.

ПРН 25. Уміти підготувати на основі самостійно отриманих результатів та успішно захистити дисертаційне дослідження.

ПРН 26. Уміти фахово використовувати наукову термінологію згідно з усталеними дефініціями в спеціалізованих словниках.

ПРН 29. Характеризувати основні тенденції літературного розвитку в культурному контексті та аспекті історико-суспільних явищ, визначати роль і місце окремого автора в літературному процесі, його приналежність до стильової епохи чи певного художнього напрямку.

ПРН 30. Використовувати різні підходи (історико-типологічний, рецептивно-естетичний, психологічний, культурологічний, гендерний, постколоніальний, герменевтичний) при характеристиці літературних явищ з урахуванням також і практики компаративних літературознавчих студій тощо.

ПРН 31. Застосовувати теоретичну спадщину світової літературознавчої думки та літературної критики; виявляти й розкривати інтертекстуальні паралелі.

ПРН. 34. Уміти практично застосовувати навички гендерної культури, виходячи із засад та принципів гендерної рівності та принципів гендерної демократії.

4 Опис навчальної дисципліни

4.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	1	2	3	90	10	5			75		екзамен
Заочна	1	2	3	90	2	2			86		екзамен

4.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Інтернет-література в гуманітарному просторі: контекст і передумови												
Тема 1. Текст і естетичне освоєння дійсності у вимірах структуралізму і постструктуралізму Технологізація літератури в контексті постмодернізму	10	1	0,5			9	10,5	0,25	0,25				10
Тема 2. Інтернет-література: поняття, специфіка творення та сприйняття, жанрова різноманітність	10	1	0,5			9	10,5	0,25	0,25				10
Тема 3. Авторство у мережі: психологія творчості, творчі стратегії (авторська маска, містифікація, гра). Інтернет-фольклор	11	1	0,5			10	11,5	0,25	0,25				11
Тема 4. Літературні тексти у соцмережах Мистецькі влоги та блоги, сторітелінг, тревелінг	13	2	0,5			10	12,5	0,25	0,25				12
Разом за ЗМ1	45	5	2			38	45	1	1				43
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Система мистецтва ХХ ст.												

Тема 1. Мережева лірика. Зорова / візуальна / відеопоезія.	11	1	1		9	9	0,25	0,25			10
Тема 2. «Пиріжкова поезія». Поетичні ігри	11	1	0,5		9	9	0,25	0,25			10
Тема 3. Графічна проза. Ігровий роман. Гіпертекстуальний роман.	12	2	0,5		10	9	0,25	0,25			11
Тема 4. Фанфікшн як медіатекст	11	1	1		9	9	0,25	0,25			12
Разом за ЗМ 2	45	5	3		37	45	1	1			43
Усього годин	90	10	5		75	90	2	2			86

4.2.1. Теми практичних занять

№	Назва теми	год	
		д/ф	з/ф
1	Методологічні принципи структуралізму і постструктуралізму: зміна наукової парадигми. Представники, основні поняття й ідеї. Постструктуралізм і постмодернізм: нові принципи пізнання і нова художня мова.	0,5	0,25
2	Інтернет-література як «найвища точка» розвитку постмодернізму. Вплив цифрових технологій на культуру та мистецтво.	0,5	0,25
3	Авторство-безавторність-багатоавторність як специфічна ознака мережевої літератури. Інтернет-фольклор: історія виникнення та специфіка функціонування.	0,5	0,25
4	Поняття літературного блогу: функції, різновиди, жанрові особливості	0,5	0,25
5	Різновиди мережевої лірики	1	0,25
6	Художні особливості «пиріжкової поезії»: тематика, жанрові різновиди	0,5	0,25
7	Особливості та різновиди мережевого роману	0,5	0,25
8	Література фан-арту	1	0,25
Усього годин:		5	2

4.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми	год	
		д/ф	з/ф
1	Методологічні принципи структуралізму і постструктуралізму: зміна наукової парадигми. Представники, основні поняття й ідеї.	9	10
2	Постмодерністська естетика; кітч, масовий культурний продукт; технічна відтворюваність мистецьких явищ; елітарна культура як джерело маскульту.	9	10
3	Функції автора та читача в гіпертекстуальному художньому дискурсі Автор і читач у мережевій літературі.	10	11
4	Блог та інтернет-щоденник	10	12
5	Інтермедіальні аспекти мережевої поезії	9	10
6	«Пиріжкова поезія» як гра	9	10
7	Інтерактивна цифрова література. Поетика гіпертекстуального роману	10	11

8	Фанфікшн як предмет наукового дослідження. Фанфік як інтерактивний метод навчання у ЗЗСО	9	12
Усього годин:		75	86

5. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Під час навчання проводиться усне опитування, оцінювання аспірантських презентацій, виконаних завдань. Наприкінці курсу – екзамен у письмовому вигляді.

Підсумковий контроль у формі екзамену передбачає одержання аспірантом максимум 40 балів за екзаменаційну роботу.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є:

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- аспірантські презентації результатів виконаних завдань та досліджень;

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Загальна кількість балів, яку аспірант може отримати у процесі вивчення дисципліни впродовж семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає за поточні види контролю і 40 балів під час підсумкового виду контролю (екзамену).

Кількість балів за модуль дорівнює сумі балів, отриманих за виконання модульної контрольної роботи. Максимальна кількість балів складає: за 1 модуль – 30 балів; за 2 модуль – 30 балів.

Критерії оцінювання модульної роботи (різномірні завдання).

Модульна робота складається з 30 завдань тестового формату (1 бал / правильна відповідь на 1 питання).

Критерії оцінювання екзаменаційної роботи

Екзаменаційна робота складається з 30 завдань тестового формату (1 бал / правильна відповідь на 1 питання) та творчого завдання, яке може бути виконане у одному із запропонованих форматів (за вибором студента) на основі одного чи кількох прочитаних художніх текстів: сіквел, пріквел, рімейк, фанфік, аргументативне есе, анімаційна презентація, комікс, бук-трейлер, відеопоезія.

10 балів: аспірант демонструє знайомство з прецедентними текстом, вдало використовує цитати з прочитаних текстів, правильно обирає формат розкриття рецептивного потенціалу твору; переконливо показує вміння аналізувати художній текст (змістові та формальні елементи); виявляє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість, креативність.

7-9 балів: тема творчої роботи в цілому розкрита, але мають місце окремі недоліки не принципового характеру; мають місце деякі неточності в аналізі твору, мовно-стилістичні огріхи, окремим частинам бракує аналітичного характеру.

4-6 балів: студент демонструє достатню обізнаність з матеріалом, однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить невідповідності, основні положення обґрунтовані непереконливо.

1-3 балів: тема роботи нерозкрита, аналіз твору виконаний поверхнево, аспірант демонструє дезорієнтацію у термінології, недбале мовно-стилістичне оформлення.

Якщо у завданні виявлено порушення норм академічної доброчесності, воно не приймається взагалі та оцінюється у 0 балів.

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре

Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (<i>аудиторна та самостійна робота</i>)								Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2					
<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T4</i>	<i>T1</i>	<i>T2</i>	<i>T3</i>	<i>T4</i>	40	100
6	6	6	12	7,5	7,5	7,5	7,5		

T1, T2 ... T 10 – теми змістових модулів.

6. Рекомендована література

6.1. Базова (основна)

1. Бовсунівська Т. Жанрові модифікації сучасного роману : монографія. Харків : Діса плюс, 2015. 368 с.
2. Завадський Ю. Віртуальна література. Нарис типології та поетики : монографія. Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. 130 с.
3. Ленем Р. Електронне слово: демократія, технологія та мистецтво / пер. з англ. А. Галушка. Київ: Ніка-центр, 2005. 376 с.
4. Луман Ніклас. Реальність мас-медіа / за ред. В. Іванова та М. Мінакова. Київ: ЦВП, 2010. 158 с.
5. Підпригора С. Українська експериментальна проза ХХ – початку ХХІ століть : «неможлива» література : монографія. Миколаїв : Іліон, 2018. 392 с.

8.2. Допоміжна

1. Барбукова І. Онлайн-щоденник як феномен віртуальної літератури : жанрова природа, поетика : дис ... канд. філол. наук : спеціальність 10.01.06 «Теорія літератури». Луганськ, 2012. 231 с.
2. Белла М. Соціально-комунікаційні особливості гіпертексту : дис. ... канд. наук із соц. комунікацій: спеціальність 27.00.01 «Теорія та історія соціальних комунікацій (соціальні комунікації)». Рівне, 2018. 182 с.
3. Біла А. Поезозомаларство і пошук метамови мистецтва. *Український літературний авангард : пошуки, стильові напрямки* : монографія / Видання друге, доповнене і перероблене. Київ : Смолоскип, 2006. С. 148-158.
4. Волосенко І. Жанрові особливості молодіжних інтернет-щоденників (на матеріалі сучасної німецької мови). *Studia linguistica : збірник наукових праць*. Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Вип. 6 (1). Київ : Київський університет, 2012. С. 54-57.
5. Гаврилюк Н. Відеопоезія як інтермедіальність. *Література на полі медій. Збірка наукових праць відділу теорії літератури та компаративістики Інституту літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України* /ред. Т.І. Гундорова, Г.М. Сиваченко. Київ : 2018. С. 144-183
6. Дербеньова Л. Літературний комп'ютерний феномен у комунікативно-мережевій культурній парадигмі. *Гілея: науковий вісник*. 2013. №76. С.151-153

1. Екфразис: Вербальні образи мистецтва / за ред. Т.В. Бовсунівської. Київ : Київський університет, 2013. 237 с.
2. Захарченко А. Виникнення та розвиток медіамистецтв у системі масової комунікації : дис. на здобуття наук. ступеня канд. із соціальних комунікацій: спец. 27.00.01 «Теорія та історія соціальних комунікацій». Київ, 2008. 235 с.
3. Іщук Н. Візуальна поезія в сучасному літературному процесі. *Дивослово*. 2011. № 4 (649). С. 16-21.
4. Корицька Г. Блог-технології у процесі навчання української мови. *Дивослово*. 2015. №1 (694).С. 2-8.
5. Лучук І. Українська експериментальна поезія (деякі аспекти). *Українське літературознавство*. 2017. Вип. 82. С. 139-149.
6. Одаренко О. Простір розгалужених шляхів : знайомство з гіперлітературою. *Всесвіт*. 2003. № 9-10. С. 161-168.
7. Потятиник Б.В. Медіа: ключі до розуміння. Серія: Медіакритика. Львів: ПАІС, 2004.
8. Червінська О.В. Аргументи форми / Монографія. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2015.
9. Червінська О.В., Зварич І.М., Сажина А.В. Психологічні аспекти актуальної рецепції тексту: Теоретико-методологічний погляд на сучасну практику словесної культури / Науковий посібник. Чернівці: Книги – XXI, 2009.

9. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbu.gov.ua/>
2. <https://archer.chnu.edu.ua/>
3. chtyvo.org.ua
4. vuzlib.com.ua
5. probapera.org
6. 1tv.com.ua
7. gak.com.ua
8. blog.meta.ua
9. www.facebook.com